

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту культури і мистецтв
 О.А. Устименко-Косоріч
«31» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робота з хором

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність 025 Музичне мистецтво

освітня-програма/програми Музичне мистецтво

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією
НН інституту культури і мистецтв
«31» серпня 2021 р.
Голова О.Ф. Руденко

Суми – 2021

Розробник: Гавриленко Юлія Даріушівна, викладач кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Директор ННі культури і мистецтв О.А.Устименко-Косоріч

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Перший бакалаврський	Рік підготовки	
		3 й	
Семестр			
5-й		6-й	
60 год.		60 год.	
Практичні, семінарські			
22 год.		18 год.	
Самостійна робота			
38 год.		42 год.	
Консультації			
-			
Вид контролю:			
залік			
Загальна кількість годин – 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Підготовка бакалаврів музичного мистецтва - творчих фахівців, зорієнтованих на успішне виконання посадових обов'язків за спеціальністю «Музичне мистецтво», особистісний і професійний саморозвиток, здатних здійснювати професійну мистецьку та викладацьку діяльність на демократичних і гуманістичних засадах, спрямовану на формування освітніх і духовно-культурних потреб, здатного бути конкурентоспроможним фахівцем на ринку освітніх послуг на засадах оволодіння системою компетентностей.

Для забезпечення ефективності професійної діяльності фахівець у результаті опанування навчальної дисципліни «Робота з хором» має володіти такими загальними та фаховими компетенціями: ЗК 1 – здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово; ЗК 2 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ЗК 3 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 4 – вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК 6 – навички міжособистісної взаємодії; ЗК 16 – здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; ЗК 17 – здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ФК 2 – здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності; ФК 7 – здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності; ФК 8 – здатність здійснювати диригентську діяльність; ФК 9 – здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу; ФК 12 – здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності; ФК 14 – здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій; ФК 17 – здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Опанування раніше вивченими фаховими дисципліни: «Хорове диригування», «Хорознавство», «Хоровий клас», «Хорова література», «Хорове аранжування» сприятиме оволодінню навчальною дисципліною «Робота з хором».

3. Результати навчання за дисципліною

<p>Знання: принципів охорони голосу та виконавської культури, критеріїв виконавства.</p> <p>Уміння: здійснювати виконавську діяльність, демонструвати артистизм, майстерність концертного виконавства.</p>	<p>ПРН 1</p>	<p>Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.</p>
<p>Знання: специфіки колективного виконавства.</p> <p>Уміння: впроваджувати ансамблеві навички в репетиційну та концертну діяльність.</p>	<p>ПРН 2</p>	<p>Володіти методами та навичками хорового співу, репетиційної роботи та концертних виступів.</p>
<p>Знання: принципів хорового аранжування</p> <p>Уміння: трансформувати хорову фактуру із збереженням образного змісту хорового твору.</p> <p>Комунікація: апробація аранжування в хоровому колективі</p>	<p>ПРН 9</p>	<p>Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних складів хору.</p>
<p>Знання: понятійно-категорійного апарату музичного мистецтва.</p> <p>Уміння: використовувати професійну термінологію у процесі впровадження у практику нових аранжувань.</p> <p>Комунікація: двостороння взаємодія між керівником хору або ансамблю та його співаками.</p>	<p>ПРН 12</p>	<p>Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p>
<p>Знання: етичних норм взаємодії та комунікації.</p> <p>Уміння: здійснювати комунікацію зі звукорежисером, концертмейстером, викладачами.</p> <p>Комунікація: взаємодія та комунікація у сфері сценічного хорового виконавства.</p>	<p>ПРН 19</p>	<p>Організувати та здійснювати репетиційну роботу у процесі підготовки концертних номерів.</p>

<p>Знання: необхідності поваги до загально-людських, національних, особистісних, мистецьких цінностей.</p> <p>Уміння: толерантно ставитись до людей з особливими поглядами на людські та мистецькі цінності.</p> <p>Комунікація: Виховання учасників хорового колективу в дусі поваги та толерантності до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей.</p>	ПРН 23	<p>Демонструвати толерантне ставлення до загально-людських, національних, особистісних, мистецьких цінностей.</p>
--	---------------	---

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
<p style="text-align: center;">А 90–100</p>	<p>Достатньо високий рівень виконавської майстерності; здатність реалізувати власну художню концепцію у виконанні хору; обґрунтованість інтерпретації музичного образу; вільне володіння прийомами і методами вокально-хорової роботи; доцільність і виразність диригентської техніки; вільне володіння професійною термінологією; здатність аналізувати і корегувати хорове звучання; здатність до діалогу у спілкуванні; артистизм.</p>
<p style="text-align: center;">В 82–89</p>	<p>Професійна стабільність концертного виконавства; обґрунтованість власної інтерпретації музичного образу; достатнє володіння прийомами і методами вокально-хорової роботи; доцільність і точність диригентської техніки; гарне знання професійної термінології; здатність виявляти недоліки хорового звучання; толерантність спілкування.</p>
<p style="text-align: center;">С 74–81</p>	<p>Достатній рівень концертного виконавства; точність відтворення художнього задуму музичного образу; недостатнє володіння прийомами і методами вокально-хорової роботи; наявність певної диригентської техніки; знання професійної термінології; здатність виявляти недоліки хорового звучання недостатньо розвинена; стриманість спілкування.</p>
<p style="text-align: center;">D 64–73</p>	<p>Певні труднощі концертного виконавства; відтворення художнього задуму музичного образу не завжди обґрунтоване; має труднощі у використанні необхідних прийомів і методів вокально-хорової роботи; диригентська техніка недостатньо розвинена; має знання професійної термінології; має деякі труднощі виявляти недоліки хорового звучання; певні труднощі спілкування з колективом.</p>
<p style="text-align: center;">E 60–63</p>	<p>Невпевненість під час концертного виконавства; труднощі відтворення художнього задуму музичного образу; слабе володіння прийомами і методами вокально-хорової роботи; диригентська техніка слабо розвинена; обмежені знання професійної термінології; не здатність самостійно виявляти недоліки хорового звучання; суттєві труднощі у спілкуванні з колективом.</p>
<p style="text-align: center;">FX 35-59</p>	<p>Уникнення концертного виконавства; нерозуміння художнього задуму музичного образу; не сформованість умінь володіння прийомами і методами вокально-хорової роботи; диригентська техніка слабо розвинена; обмежені знання професійної термінології; не здатність без допомоги виявляти недоліки хорового звучання і виправляти їх; нездатність до спілкування з колективом виконавців.</p>
<p style="text-align: center;">F</p>	<p>Неспроможність до навчання і виконання фахової діяльності після закінчення</p>

1-34	ЗВО без повторного вивчення програмного матеріалу дисципліни.
------	---

Розподіл балів

Поточний контроль								Разом	Сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2					
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	67	100
Поточний контроль									
2	7	8	10	10	10	10	10		
Контроль самостійної роботи								33	
2	5	5	3	5	5	5	3		

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Залік, концертні виступи, виконавські конкурси, прослуховування, презентація результатів виконаних творчих завдань.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія і практика вокально-хорової роботи з хором колективом

Тема 1.1. Мета, задачі, принципи організації виконавської діяльності хорового колективу.

Тема 1.2. Вокально-хорові вправи з опанування співаками елементів хорової звучності.

Тема 1.3. Розвиток вокального слуху, музично-слухових та образних уявлень хористів.

Тема 1.4. Використання мануальної техніки в репетиційній роботі.

Розділ 2. Виконавсько-інтерпретаційна діяльність хорового диригента.

Тема 2.1. Специфіка хорового виконавства.

Тема 2.2. Особливості самостійної роботи диригента над хоровою партитурою.

Тема 2.3. Особливості виконавської інтерпретації хорових творів.

Тема 2.4. Комунікативна культура хорового диригента.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія і практика вокально-хорової роботи з хоровим колективом

Тема 1.1. Мета, задачі, принципи організації виконавської діяльності хорового колективу.

Різновиди організаційної структури хорового колективу. Класифікація голосів та їх співочих діапазонів. Правила охорони співацького голосу.

Тема 1.2. Вокально-хорові вправи з опанування співаками елементів хорової звучності.

Умови добору співацьких вправ. Робота з камертоном. Технічні труднощі відтворення хорової партитури та прийоми їх уникнення під час хорового звучання. Прийоми і методи роботи диригента над строем, ансамблем, дикцією, нюансами.

Тема 1.3. Розвиток вокального слуху, музично-слухових та образних уявлень хористів.

Особливості роботи з хоровим колективом при співі в народній, класичній або сучасній манері. Використання різних тембрових барв, рецитацій, шумових ефектів у створенні художніх образів. Вимоги до складання хорового репертуару.

Тема 1.4. Використання мануальної техніки в репетиційній роботі. Координація, точність і виразність диригентських рухів. Особливості репетиційного жесту диригента. Художньо-образна складова диригування.

Розділ 2. Виконавсько-інтерпретаційна діяльність хорового диригента

Тема 2.1. Специфіка хорового виконавства.

Духовна музика. Твори зарубіжних композиторів-класиків. Обробки народних пісень. Стильові особливості виконавства хорових творів сучасних композиторів. Новаторські засоби музичної виразності в хорових творах зарубіжних і вітчизняних авторів (форма, фактура, інтонація, виконавська манера). Надекспресивність в звучанні сучасних хорових творів.

Тема 2.2. Особливості самостійної роботи диригента над хоровою партитурою. Етапи плану-дій хормейстера в створенні власної виконавської

концепції хорової партитури. Методика проведення репетиційної роботи з хором.

Тема 2.3. Особливості виконавської інтерпретації хорових творів. Взаємодія виконавців і диригента в інтерпретаційному процесі. Забезпечення єдності характеру, стилю і ідейно-художньому змісту твору під час його звукового відтворення колективом. Морально-естетична складова виконавської діяльності диригента.

Тема 2.4. Комунікативна культура хорового диригента. Специфіка художньої комунікації диригента з хоровим колективом в процесі концертно-виконавської діяльності. Види комунікативних дій хормейстера. Прийоми і методи спілкування з хористами. Особливості взаємодії диригента і слухачів.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	у тому числі				
	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ РОБОТИ З ХОРОВИМ КОЛЕКТИВОМ					
Тема 1.1. Мета, задачі, принципи організації виконавської діяльності хорового колективу.		5			9
Тема 1.2. Вокально-хорові вправи з опанування співаками елементів хорової звучності.		6			10
Тема 1.3. Розвиток вокального слуху, музично-слухових та образних уявлень хористів.		5			9
Тема 1.4. Використання мануальної техніки в репетиційній роботі.		6			10
РОЗДІЛ 2. ВИКОНАВСЬКО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ХОРОВОГО ДИРИГЕНТА					
Тема 2.1. Специфіка хорового виконавства.		4			10
Тема 2.2. Особливості самостійної роботи диригента над хоровою партитурою.		5			11
Тема 2.3. Особливості виконавської інтерпретації хорових творів.		4			10
Тема 2.4. Комунікативна культура хорового диригента.		5			11

7.3. Самостійна робота

№ п.п.	Тема для самостійного опрацювання	Денна форма
		9
1	Мета, задачі, принципи організації виконавської діяльності хорового колективу.	9
2	Вокально-хорові вправи з опанування співаками елементів хорової звучності.	10
3	Розвиток вокального слуху, музично-слухових та образних уявлень хористів.	9
4	Використання мануальної техніки в репетиційній роботі.	10
5	Специфіка хорового виконавства.	10
6	Особливості самостійної роботи диригента над хоровою партитурою.	11
7	Особливості виконавської інтерпретації хорових творів.	10
8	Комунікативна культура хорового диригента.	11

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бенч О.Г., Шокало О.Г. Український хоровий спів. Київ: Український світ, 2002. 440 с.
2. Бриліант О., Палкін В. Вокальні вправи для самодіяльного хору. Київ: Музична Україна, 1978. 25 с.
3. Євпак Є. Хорові розспівки. Київ: Музична Україна, 1978. 50 с.
4. Заболотний І. Основи хорознавства. Суми: «Мрія-1», 2006. 186 с.
5. Коломоєць О. М. Хорознавство. Київ: Либідь, 2001. 167 с.
6. Крижанівський С. Вправи для розспівування. Київ: Музична Україна, 1977. 80 с.
7. Микиша М.В. Практичні основи вокального мистецтва. Київ: 1985. 80 с.
8. Смирнова Т.А. Хорознавство. Харків: СДПУ, 2000. 180 с.
9. Юцевич Ю.Є. Музика: Словник-довідник. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2003. 689 с.

Додаткові:

1. Карпенко Є.В. Диригентсько-хорова підготовка вчителя музики. Суми: ВВП „Мрія – 1” ЛТД, 2001. 109 с.
2. Лащенко А.П. Хоровая культура. Київ: Либідь, 1989. 134 с.

3. Мархлевський А.Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. Київ: Музична Україна, 1986. 96 с.
4. Михайличенко О.В. Нариси з історії музично-естетичного виховання молоді в Україні. Київ: КДЛУ, 1999. 224 с.
5. Питання диригентської майстерності: Збірка статей Упор. М.М. Канерштейн. Київ: Музична Україна, 1980. 184 с.
6. Стахевич А.Г. Искусство Bel Canto в итальянской опере: Монография. Харьков, 2000. 155 с.
7. Стахевич О.Г. Основи вокальної педагогіки. Суми, 2002. 91 с.
8. Стеценко К. Кантати і хори / упор. Юрченко М. Київ: Музична Україна, 2007. 127 с.
9. Хорові сцени з опер українських композиторів XIX – поч. XX ст. / упор. Шилов І. К.: Музична Україна, 1991. 161 с.

Інтернет джерела

1. Карпенко Є.В. Співає жіночий хор. Хрестоматія з хорового класу для студентів факультетів мистецтв педагогічних навчальних закладів. Хори без супроводу. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 129 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vP7fWuJgoI-9ZnZtdHnv1XznI-uxs7x1/view?usp=sharing>
2. Короткий вокально-хоровий термінологічний словник: для студентів денної та заочної форми навчання напряму підготовки 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» та 025 «Музичне мистецтво» / укладач Е.К. Куцин. Мукачєво: МДУ, 2017. 74 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1vLkPwF2l_-l3wlGHtVvi20CQXW8Knriq/view?usp=sharing
3. Співає народний камерний хор «Ювента» Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Навчально-методичний посібник. Харків, 2017. 145с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vsCLYAN3oz45Z-tBqUnAuMhzWyOiktup/view?usp=sharing>
4. Форе Г. Реквієм ре мінор, для голосів та фортепіано, Op.48. URL: https://library.musicaneo.com/ru/sheetmusic/sm-82626_rekviem_re_minor_dlya_golosov_i_fortepiano_op_48.html

9.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Успішне викладання курсу потребує спеціально обладнаної аудиторії, музичного інструменту (фортепіано), персональний комп'ютер або ноутбук, акустичні системи.